

UMĚNÍ DAROVAT THE ART OF GIVING

FILANTROPIE A KULTURA

- Podporují Češi kulturní projekty?
- Jak vnímá spolupráci s charitativními projekty herečka Jana Plodková?
- A proč letos jet na Letní filmovou školu do Hradiště?

LUHOVANÝ VINCENT

Již potřinácté se v Luhačovicích uskuteční multižánrový festival Luhovaný Vincent. Letos na téma „Dovolená jako stav mysli“. V termínu od 22. do 25. června můžete odpočívat na filmové projekci, výtvarném workshopu nebo třeba na procházce po Luhačovicích s architektonickým výkladem. Za dvanáct let přivítal festival přes 12 000 návštěvníků a nabídl více než 450 akcí.

www.luhovanyvincent.cz

NIC NENÍ PROBLÉM

Na stejnojmennou výstavu zve zóna pro umění Osmička v Humpolci. Od poloviny června až do října se zde můžete setkat s dílem Davida Böhma, Jiřího Franty a Vladimíra 518, kteří společně tvoří jedno dílo. Tři týdny práce v bytech obyvatel Humpolce, tři místnosti s lightboxy naplněnými pohledy do cizích interiérů, tři hlavy, tři štětky, 16 kreseb.

www.8smicka.com

MENTEATRÁL

I lidé s mentálním postižením mohou být součástí profesionálního divadla. To je klíčová myšlenka festivalu Menteatrál, jehož devátý ročník proběhne v termínu 27.-30. července v Neratově v Orlických horách. Posláním festivalu je pomoci divadelním souborům na cestě za profesionalizací. Těšit se můžete na divadelní představení, workshopy, diskuse, koncerty nebo letní kino. Vstupné je dobrovolné.

www.menteatral.cz

NOVÝ DOMOV PRO ALTU

V pražské Libni vzniká nové centrum pro současnou kulturu, umění, hudbu nebo třeba diskuse. Studio Alta prostřednictvím portálu Donio.cz skládá částku milion korun, za kterou nové sídlo zrekonstruuje a zároveň tak zachrání cenný historický objekt. Jednou z příležitostí, jak poznat, co Alta tvoří, je například představení Bratři. Hra ukazuje realitu dětí, které musely opustit zemi při hledání nového domova. Inscenaci můžete ve Studiu Alta navštívit 21. a 22. června.

www.studioalta.cz, www.donio.cz/studio-alta

GIVING BACK

Nově vznikající nadace nesoucí tento název hodlá finančně podporovat mladé lidi ve školách a dětských domovech a přispívat také na jejich audioprodukcí. Její zakladatel, Jaroslav Beck, opouští pozici hudebního ředitele a vedoucího studia Beat Games (jehož je rovněž spoluzakladatelem) a nadaci vnímá jako způsob, jak vrátit společnosti úspěch, kterého dosáhl.

HERCI Z DĚTSKÝCH DOMOVŮ

Děti z dětských domovů se díky režisérovi Viktoru Taušovi ocitnou na divadelní scéně. Představení Snowflakes nabídne epickou show autentických zpovědí dětí z dětských domovů a jiných vydělených skupin. Představení Snowflakes bude k vidění od 6. do 10. září na Jatkách78 v pražské tržnici.

www.jatka78.cz

Klasická hudba stojí na pár lidech, ale čím dál pevněji

Individuální dárcovství v České republice postupně narůstá. Česká kultura ale stále patří mezi oblasti, které v tomto směru neprávem považujeme za zbytné. Jaké naplnění a radost může darování právě do této sféry přinést, ukazuje příběh PKF – Prague Philharmonia, původně Pražské komorní filharmonie, kterou v roce 1994 založil jeden z nejslavnějších českých dirigentů Jiří Bělohlávek.

Text: Simona Bagarová, Mirek Čepický

Orchestr PKF – Prague Philharmonia je v Česku i zahraničí oceňován pro jedinečný zvuk a také pro repertoár, orientovaný zejména na díla Josepha Haydna, Wolfganga Amadea Mozarta a Ludwiga van Beethovena. V jeho čele dnes stojí francouzský dirigent Emmanuel Villaume. Jeho osobnost je jedním z důvodů, proč orchestr začal lákat dárce. „Naprostá profesionalita, energie, radost ze hry, a k tomu charismatický Emmanuel Villaume,“ uvádí jeden z podporovatelů a významný kulturní mecenáš František Dostálék hlavní motivace, které ho vedly k tomu, že se stal dárce Prague Philharmonia. Další z pravidelných podporovatelů, Jitka a Ladislav Chvátalovi, to vnímají podobně: „Díky orchestru PKF jsme s manželkou začali poslouchat a detailně vnímat klasickou hudbu, kterou jsme si zamilovali. Z muzikantů číší silná energie, která funguje i mezi posluchači a charismatickým šéf-dirigentem.“ Mezi hlavní individuální dárce patří i Robert Schönfeld, sám výborný muzikant, navíc původem z aristokratické rodiny, který se významně podílí nejen na podpoře PKF, ale i na

obnově rodinného majetku, o nějž v době komunismu jeho rodina přišla.

I přes slova chvály má ale PKF – Prague Philharmonia dárce zatím bohužel velmi málo. V klubu „Přátelé PéKáeF“ je jich dnes 26. Ředitelka orchestru Kateřina Kalistová ale věří, že jejich počet bude narůstat. „Vzhledem k velmi nestabilnímu financování ze strany státu pro nás dary všech našich mecenášů tvoří rok od roku důležitější součást našeho rozpočtu. Pracujeme na tom, aby se dary od soukromých fyzických a právnických osob staly do 5 let páteří financování našeho orchestru.“

Svou roli v postavení dárcovské struktury hraje především fakt, že na rozdíl od ostatních orchestrů v Česku zřizovaných městem, krajem nebo státem je pražská filharmonie nestátní neziskovou organizací založenou soukromou osobou, která své hráče vyplácí pravidelně na měsíční bázi, nikoliv nárazově podle odehraných koncertů. Jinými slovy, na rozdíl od ostatních orchestrů, které mají garantované minimálně všechny své mandatorní výdaje, tedy včetně pokrytí mezd či platů v organizaci, si Prague Philharmonia

veškeré své výdaje musí vydělat nebo získat dárce.

„Náš orchestr má blíže k americkému způsobu fungování uměleckých institucí. Naše hospodaření je tak dlouhodobě v menší míře postaveno na veřejných dotacích, o které musíme žádat, a více na tom, co si sami vyděláme a získáme od dárců. Dlouhodobě je soběstačnost orchestru na úrovni okolo 70 %. Celý systém řízení instituce je tedy velmi efektivní, flexibilní a maximálně úsporný, i když velmi ekonomicky křehký, ale máme na druhou stranu velikou míru svobody, a to i té umělecké,“ popisuje Kateřina Kalistová.

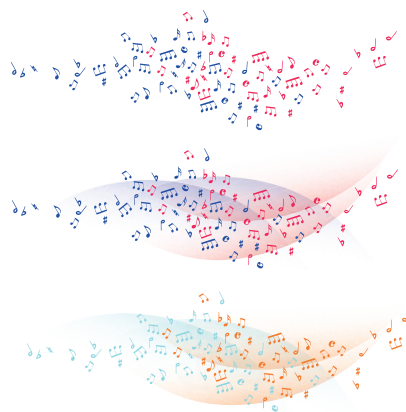
DÁRCI JAKO SOUČÁST PŘÍBĚHU

Každý dar je pro celý tým velkým povzbuzením a pomocí. „Podmínky pro naše hráče jsou poměrně skromné. To, co drží orchestr na té nejvyšší úrovni již řadu let, nejsou peníze, ale ohromná míra sounáležitosti hráčů i managementu s organizací, čirá radost z hudby a mimořádné propojení a energie členů orchestru, což se pak odráží na jejich výkonech. Čím dál více jsou zapojováni i do rozhodování o budoucnosti

orchestru a do definování jeho vize,“ popisuje Kateřina Kalistová.

Dárci, i ti menší, můžou být díky své podpoře orchestru a životu PKF – Prague Philharmonia velmi blízko. Stanou se jeho součástí. „Setkání s jednotlivými hudebníky, kteří přistupují k dílu s odvahou a bravurou, je pro mě velkým zážitkem. Díky komornímu obsazení a doslova fyzické blízkosti mohu spolu s interpretem zažít ten odvážný proces a radost z pronikání do díla samotného. K tomu pomáhá i odborný, se zaujetím i vtipem, živě vedený komentář dramaturgyně večerů Hany Dohnálkové,“ říká k cyklu současné hudby Šimon Caban, který orchestr podporuje a pravidelně chodí na jeho koncerty.

Od tradičních benefitů, jako je například VIP šatna či koncertní program zdarma, přes čestné vstupenky až po výlety s orchestrem do zahraničí či osobní setkání s šéfdirigentem, které jsou podmíněny výší daru, dárcům PKF – Prague Philharmonia věnuje především hodně času a osobní péči, která je stejná pro všechny. „S podporovateli jsme v kontaktu během celého roku, dbáme na to, aby využili všechny svoje benefity a aby se u nás cítili jako v bavlnce. Není třeba neobvyklé, že dárci volá koordinátorce klubu, aby s ní konzultoval hudební téma, které ho zajímá. Členové klubu si sami organizují setkání mimo koncerty, kterých se kromě nich rád účastní i šéfdirigent orchestru Emmanuel Villume. Zkrátka okolo orchestru se vytvořila taková rodinná atmosféra,“ říká Nada Straková, která se v Prague Philharmonia věnuje fundraisingu a její hlavní touhou je získat více peněz pro hráče, kteří dnes nedosahují ani na průměrný plat. „Kromě toho, že jsou to srdcaři, jsou to také absolutní profíci a jejich profesi lze bez nadsázky srovnávat s vrcholovým sportem. Navíc neznají od útlého dětství nic jiného než dril. Když vezmu v potaz jejich nadstandardní zapojení a virtuózní výkony, je adekvátní ohodnocení jejich práce více než namístě a bylo by to hlavně fér. V druhé řadě bych jim zakoupila nové nástroje, které urgentně potřebujeme. Proto jsme na ně vyhlásili sbírku na Darujme.cz,“ doplňuje na závěr Kateřina Kalistová.

CO JE TO KULTURA?

„Z oblastí, které dnes počítáme do kulturního a kreativního sektoru, je plně soběstačný a nezávislý na dotacích jen kreativní průmysl, jako je reklama, design nebo architektura,“ říká Tereza Raabová, expertka na ekonomiku kultury, z poradenské skupiny KREIA group. Z údajů satelitního účtu kultury České republiky statistického úřadu vyplývá, že veřejné rozpočty se na financování kulturního a kreativního sektoru podílí jen z 18–20 % a z toho cca 70 % vládních výdajů poskytují obce a kraje. Ostatní zdroje přicházejí ze soukromého sektoru, například od domácností a podniků. Nejvýrazněji jsou dotovány oblasti tradiční kultury jako umělecké vzdělávání (85 %) a kulturní dědictví (70 %), nejméně pak soběstačné obory jako výše zmíněná reklama nebo architektura. V roce 2019 byl celkový objem zdrojů pro kulturní sektor 275 miliard, v roce 2020 z důvodu pandemie a lockdownů 261,5 mld. korun. Dle zkušeností Terezy Raabové spoléhají kulturní subjekty především na dotace a vlastní příjmy z prodeje vstupenek, a dárcovství v kultuře není zdaleka tak rozvinuto jako třeba ve vzdělávání či sociální sféře. „Nejdále jsou v tomto ohledu festivaly, které pravidelně musí spoléhat na vícedrožové financování a své portfolio skládají z veřejných dotací, prodeje vstupenek, ale i ze sponzoringu, tedy placené reklamy.“ Tereza Raabová ale vidí mezery také v legislativě. „Legislativa je nedostatečná a pojmy jako sponzor, fundraising nebo dary nezná. U příspěvkových organizací, jako jsou státní či městská divadla, orchestry nebo muzea, je získávání soukromých darů poměrně komplikované.“

FINANCOVÁNÍ KULTURY VE SVĚTĚ

Dotování kultury je v Evropě běžné. A u postkomunistických zemí, mezi které patří i Česká republika, je veřejná podpora kultury v rámci EU dokonce nadprůměrná.

Podle Terezy Raabové je ale nutné dodat, že tento typ podpory nejčastěji plyne do příspěvkových organizací zřizovaných státem či městy. Ty by proto měly tvořit „páteří síť“ celé kultury a spolupracovat i s dalšími nezávislými neziskovými kulturními organizacemi a projekty.

Poměr veřejných výdajů v kontextu celkových veřejných výdajů (tzn. všech úrovní veřejné správy) staví na první příčky Litvu, Maďarsko a Estonsko, kde výdaje na kulturu tvoří téměř 3 procenta z celkových veřejných výdajů.

Česká republika je s 1,6 % na sedmém místě, na posledních příčkách jsou v evropském žebříčku Portugalsko, Kypr a Řecko, kde se tyto výdaje pohybují lehce nad 0,5 %.

Za inspirativní pro oblast fundraisingu a filantropie považuje expertka ze skupiny KREIA group země jako USA nebo Velká Británie, ve kterých existuje zcela jiný systém práva a financování. Českou inspiraci pak vidí například u subjektů, jako jsou Jatka78, PROPAMATKY.CZ nebo například kluby přátel a mecenášů, které úspěšně nabízejí Národní divadlo, Jihočeské divadlo nebo Česká filharmonie. S velkorysým dárcovstvím ostatně počítá také projekt plánované Vltavské filharmonie, kde je plán získat od dárců ze soukromého sektoru dokonce 1/3 potřebných financí.

Individuální dárcovství zaznamenalo nárůst také během covidu, kdy řada kulturních projektů doslova bojovala o přežití. „V roce 2019 byl objem darů na kulturu přes portál Darujme.cz 4,5 milionu korun. Během covidu jsme ale zaznamenali až trojnásobný nárůst,“ říká Adéla Vojáčková z Nadace Via, která portál Darujme.cz provozuje. Podle Vojáčkové se pozitivní trend podařilo udržet i v roce 2022. To je pro českou kulturu dobrá zpráva, kterou lze číst jednoznačně. Stále více lidí vnímá, jak důležitá kultura pro život je. ●

Tohle si šéfuju sama

„Nechci být jen známá tvář, která se dobře vyjímá na charitativních kalendářích. Jsem i člověk, kterého se skutečně dotýkají některé problémy. A snažím se na ně aktivně reagovat,“ říká herečka Jana Plodková v rozhovoru o tom, jak můžeme pomáhat rozvoji kultury a umění, i o tom, jak naopak kultura může pomáhat tam, kde je to potřeba.

text Marek Šálek / foto Tomáš Třeštík

Už několik let pomáháte prostřednictvím organizace ALSA lidem, kteří trpí amyotrofickou laterální sklerózou. Vzpomenete si, jak takhle spolupráce vznikla?

Prostě mi zavolali. Nabídl mi, jestli bych se mohla stát součástí kalendáře, jehož výtěžek jde na péči o pacienty, jejichž život má jasný a rychlý konec. Když jsem se s těmi příběhy seznámila, otřásl to se mnou. A začala jsem si zjišťovat víc.

Co jste zjistila?

Odchází vám tělo, přitom mozek dál funguje stejně jako předtím. Takže dobře víte, že přijde moment, kdy nebudete chodit, nic neudržíte v rukou, bude za vás dýchat přístroj, neobejdete se bez počítače, který za vás bude mluvit. A neexistuje lék, který by jakkoli oddálil vaši smrt. Když jsem si představila, co ti lidé musí zažívat, nebyla tam ani pikosekunda na rozmýšlení.

Jak se dá v případě takové nevléčitelné nemoci konkrétně pomáhat?

Nejvíc vždycky pomůžete penězi. Každá taková nemoc způsobí výpadek příjmů, přitom jenom kompenzační pomůcky představují obří částky. A někdy se zapomíná, že i pomáhající organizace potřebují peníze na svoji každodenní práci.

Proklepla jste si nějak neziskovku jménem ALSA?

Dámy z ALSy jsem brzy poznala osobně a okamžitě si získaly moji důvěru. Když jsem viděla, jak jsou do práce zapálené, co všechno o tom vědí a jak jsou organizačně schopné, neváhala jsem ani vteřinu. A mimo jiné jsem si uvědomila právě tu finanční stránku – ALSA nemá ani korunu od státu, je to spolek odkázaný na přízeň dárců.

Víte, kolik prodej kalendáře vynesl?

Přibližně sto padesát tisíc, ale nejde jen o přímý finanční výnos. Věřím, že nějaký efekt má i osvěta. Tím, že herci, sportovci, zkrátka veřejně známí lidé – nejsem zdaleka sama, kdo se takhle zapojuje – tohle udělají, můžou připomenout, že ta nemoc existuje, a upozornit na souvislosti. A kromě koupě kalendáře, trika, mikiny nebo hrnku můžete samozřejmě poslat jakoukoli částku přímo na účet.

Dalším spolkem, kterému pomáháte, je EDA, poskytující podporu rodinám, v nichž vyrůstá dítě se zrakovým nebo kombinovaným postižením. Tak se na vás sami obrátili?

Ano. A v tomhle případě hrálo roli i to, že žiju s optikem (*Filipem Žilkou – pozn. red.*) a přišlo mi hezké to spojit. I v tomto případě funguju

jako mediální prostředník, veškerou práci odvádí pochopitelně lidé v té organizaci.

V čem jejich práce spočívá?

Jezdí do rodin, kde žijí děti s postižením zraku, říká se tomu raná péče. Je to důležité i pro rodiče, kteří zpočátku nevědí, jak s dítětem pracovat, a EDA jim nabízí speciální hračky, předměty a aplikace, díky kterým se dá zrak trénovat, existují i další pomůcky, které umožňují lépe rozeznávat barvy a tvary, později i písmenka. Je to pomoc k nezaplacení.

Ozvaly se zmíněné organizace přímo vám, nebo vás kontaktovaly přes manažerku?

Mám sice agentku, ale ta dohaduje čisté pracovní věci – smlouvy, termíny, honoráře... Tohle si šéfuju sama.

KDYŽ DO MĚ VJEDE ČERT

Co byste poradila kolegyním nebo kamarádkám, které by se na vás obrátily a řekly: „Jano, já bych chtěla být taky tak užitečná jako ty a dělat něco dobrého. Jak mám začít?“

Vždycky je důležité vybrat si téma, které je vám blízké. Propagovat něco, co s vámi nic nedělá, považuju za úplně zbytečné. A pak je dobré pomáhat nejen za nějakou organizaci, ale i sám

za sebe. Čili nečekat, až se na vás někdo obrátí, ale zajímat se o svět kolem sebe a uvědomit si, co se vás opravdu dotýká.

Co je takovým tématem pro vás?

Čím jsem starší, tím víc vnímám, jak je všechno propojené. Rádi s Filipem cestujeme po světě, hodně jsme si oblíbili třeba Madagaskar. A když se pak dozvídám, že na jihu ostrova už dva roky nezapršelo a tamní lidé zůstávají bez úrody, je mi to nesmírně líto. A jejich vina to není. Přijde mi to podobné jako ve válce, kterou taky nejvíc odnášejí lidé, kteří chtějí normálně žít – místo těch, kteří o tom rozhodují.

Máte výčitky i z uhlíkové stopy?

Nemám to tak, že bych si létala radostně kamkoliv. V Evropě si vybíráme země, kam můžeme dojet autem. Ale když toužíme vydat se za oceán, jinak než letecky to bohužel nejde.

Jak často si dopřejete delší let?

Zhruba jednou za rok. Naposled jsme byli v Belize, kde jsme chtěli vidět mayské pyramidy. A při přeletu lokálním letadlem jsem uviděla v moři velké hnědé skvrny, což mi přišlo divný, když jinak je tam tyrkysová voda – Karibik, korálové útesy a tak. Ukazovala jsem to Filipovi, který říkal, že to bude asi plankton, prej rybičky mají aspoň co papat. Jenže pak jsme přistáli a ta skvrna mezitím dorazila k pobřeží. Znáte pojem sargassum?

Nějaké chalupy?

Hnědé řasy, česky hroznovice. V tropických mořích se jim dařilo odjakživa, ale v poslední dekádě vznikají v obrovském množství, podle vědců za to může zvyšující se teplota oceánu a zemědělská hnojiva stékající do moře. Proudí z toho udělají celistvou hmotu, odhaduje se, že letos vážila třináct milionů tun. A když to připluje k plážím v oblastech, které jsou závislé na turistech, je to pro tamní obživu naprosto devastující.

Co s tím můžeme dělat?

Používají se velké vodní kombajny, které skvrnu postupně dostávají na

JANA PLODKOVÁ

Herečka, absolventka JAMU. Od roku 2014 je v angažmá v Divadle Na zábradlí. Za roli ve filmu Protektor získala Českého lva. Na podzim letošního roku vstoupí do kin film *Němá tajemství* v režii Tomáše Mašína, ve kterém ztvárnila jednu z hlavních rolí. Film mimo jiné upozorňuje na téma afázie, nemoci spojené se ztrátou či poruchou řeči.

břeh, ale to už většinou moc nepomůže. Ty chalupy páchnou, unikají z toho plyny, turisté mnohdy prchají pryč. Ale jestli se ptáte na nějaké systémové řešení, tak to po ruce nemám. Jen si říkám, že musíme být prozíravější a rozhodovat o těch věcech s předstihem. Jinak třeba zmizí ledovce, stoupnou oceány, bude nouze o vodu, k tomu migrace... Příroda si asi poradí, ale co my?

Kromě spolupráce s neziskovkami do vás občas „vjede čert“, jak sama říkáte, a píšete na všechny strany dopisy.

No jo, někdy mě to chytne, když narázím na nějakou nehoráznost a nespravedlnost, jako v případě mrožice Freji, kterou Norové nakonec utratili. Nejvíce mě naštvají lidé, kteří k ní strkali děti, aby měli fotku na sociální síte, a nebrali v potaz důsledky (*šestisetkilové zvíře se zabydlelo u Osla, kde při vyhřívání se na sluníčku potápělo čluny, v důsledku zájmu lidí ale chřadlo – pozn. red.*).

Připomeňme, že jste takhle psala i české vládě kvůli úhynu ryb na Bečvě nebo do Evropské komise kvůli střetu zájmů expremiéra Adreje Babiše.

Ano. Pokud se mi něco nelíbí a vím, že sama nic nez můžu, nezbyvá mi nic jiného než dohledat ty, kteří mají pravomoc zareagovat. Je to pro mě způsob, jak se vyrovnat s pocitem bezmoci.

Odpovídají vám adresáti?

Obvykle dostanu jen nějakou všeobecnou nicneříkající odpověď. Že by napsali „Óóó, děkujeme vám, změníme to!“ – to ne. Budu v tom ale pokračovat.

VYTRHNOUT SE ZE SVÉ BUBLINY

Nadace Via, která vydává Umění darovat, má jako svoji erbovní agendu péči o místo, kde žijeme, čili naše sousedství. Máte s takovým angažmá nějakou zkušenost?

Kousek odtud (*sešli jsme se v kavárně na pražských Vinohradech – sto metrů od domu, kde Jana Plodková bydlí – pozn. red.*) jsem u jednoho stromu zasadila kytky, ale vydržely sotva týden. Když komunální služby takovým tím fukarem vycucávají psí výkaly a zbytky cigaret, odnesou to i ty kytky. Až potom jsem zjistila, že když něco takového chcete udělat, musíte postupovat oficiálně a založit spolek. To mi přijde trochu postavené na hlavu. Proč by to někdo nemohl udělat sám od sebe? Kytky jsou přece hezčí než vajgloviště a hovníště.

Pocházíte z Jičína, maturovala jste na tamním gymnáziu. Pojí vás s tím městem něco dodnes?

Mám tam rodiče. Když se ale chceme vidět, vytáhnou je raději k nám na chalupu v Krkonoších.

V Jičíně se děje řada zajímavých věcí. Parta mladých tam například hezky oživila Valdštejnskou lodžii, kulturní program se odehrává i v bývalé jezuitské koleji, kde dřív pobývali sovětsí vojáci. Nežádají vás jičínské spolky o pomoc?

Sleduju to, ale myslím, že mě nepotřebují, jsou dost šikovní. Jsem ambasadorkou jičínského biografu Český ráj, takže tam občas zajedu na premiéru. Ale vím o jiném jičínském příběhu, do kterého jsem se lehce zapojila. Moje tamní kamarádka mě upozornila na případ malé Michalky, která se narodila s rozštěpem páteře. Od malička podstupuje nákladné operace, potřebuje i různé ortézky a další drahé pomůcky. Tak jsem alespoň sdílela její stránky

Reaguju spíš intuitivně, když se mě ten příběh dotkne.

Naděje pro Michalku a před Vánoci jsme se u Soukupových zastavili, abychom se seznámili osobně. Michalku jsem si mohla podržet v náručí.

Jak byste popsala pocity, které ve vás taková pomoc vyvolává – být má podobu třeba „jen“ sdílení na sociálních sítích?

Já bych sdílela o sto šest, ale mám obavu, abych to nepřehnal a neotupila tím pozornost lidí, kteří se můžou nějak přidat a přispět. Co se týče pocitů... Nepozoruju samaritánské sklony, kterými bych si hojila nenaplněné potřeby. Reaguju spíš intuitivně, když se mě ten příběh dotkne. Také si říkám, že nikdy nevím, co se může stát mně.

Nějaké zadostiučinění ale zřejmě cítíte...

No jasně! Když vidím, že i tou špetkou svého přičinění můžu třeba dostat nějakou informaci k lidem, je to prima. Potěší mě, když se třeba vybere víc, než jsme čekali. Také se můžu na vlastní oči přesvědčovat, že nejsme tak špatní, jak to někdy může vypadat. Když nastane větší krize, vidím kolem sebe velkou sílu v ochotě něco s tím udělat. Možná někdy vypadáme jako reptalové, ale umíme mile překvapit. A úplně největší zadostiučinění mám, když vidím radost konkrétních lidí, kterým to pomůže.

Svého druhu ohroženým živočichem či pacientem s nepřilíš nadějnou prognózou je i živá kultura, zejména okrajovější žánry – včetně divadla. Co by šlo dělat na podporu tohoto druhu umění?

O penězích by šlo asi mluvit dokonce, ale podle mě je klíčový význam vzdělávání – jak ve školách, tak

v rodinách. České země mají skvělé kulturní tradice, máme být na co pyšní. Pokud se o nich ale mladí lidé nedozvědí nejpozději v pubertě, už se to těžko dohání. Pak se může snadno stát, že považujeme za největší kulturní hodnotu ty naše Velikonoce nebo čarodějnice – vyšupeme ženský, zapálíme oheň, otevřeme flašku. Přitom tady máme tolik úžasných věcí, ke kterým se můžeme upínat.

Jakým způsobem by šlo víc na ně upozorňovat?

Když se zeptám dítěte ve svém okolí, co se učí v dějepisu, přijde mi, že se skoro nic nezměnilo. Spousta času se dál věnuje pojmenovávání různých epoch, především pravěk je mezi učiteli stále populární. Chybí mi propojování událostí z naší historie s tím, co děje dnes, včetně jejich vlivu na dnešní kulturu. Přála bych si, aby se divadlo, hudba, výtvarné umění, ale třeba i péče o přírodu daleko víc promítaly do školních osnov. Abychom pěstovali vědomí toho, k čemu nám kultura je.

Vy jste si cestu ke kultuře našla.

Protože jsem nechtěla skončit zavřená někde v kanceláři. (směje se) Jsem ale ráda, když si můžu odsakovat k věcem, jako jsou ty, o kterých jsme mluvili. Vytrhne mě to z bubliny, do které mám sklony se uzavírat – v případě umělců to bývá obzvlášť intenzivní.

Kromě domovského Divadla Na zábradlí vystupujete i na alternativnějších scénách. Ztvárňujete například hlavní hrdinku dokumentární hry Istyklál, která pojednává o české lékařce, která před sto lety založila nemocnici v Bagdádu. Co vás na jejím osudu zaujalo?

Vlasta Kálalová di Lottiová byla mimořádná žena – současně s lékařskou fakultou vystudovala arabštinu a perštinu, mluvila třinácti jazyky, dokázala se prosadit jako lékařka v Iráku v době, kdy medicína byla primárně mužskou záležitostí. Učarovala mi její síla a touha jít za svým cílem, nenechat se odraďovat hlasy jiných. ●

Filmovka je lovebrand

1 Kdy jste se poprvé setkala s filantropií?

V roce 1998, kdy jsem začala vést kino v Kopřivnici a začala se zapojovat do místního kulturního života. Na naše akce přispívali občané i firmy.

2 Co vás napadne, když se řekne filantropie a kultura?

Meda Mládková. Tato výjimečná žena je pro mě absolutním vzorem, jak vypadá mecenáš, který miluje kulturu a rozhodl se pro ni systematicky něco dělat.

3 Co je to hlavní, co je potřeba, když chce pořádat filmový festival?

Potřebuje vidět a cítit smysl v tom, proč a pro koho festival organizuje. Musí mít v srdci vášeň a spoustu odvahy, aby nadšení přenesl i na ostatní, a pak otevřeně komunikovat, aby svou vizi všem vysvětlil. A taky spoustu štěstí, aby se mu podařilo zajistit financování.

4 Na jakém principu funguje Letní filmová škola?

Lidskost, upřímnost, úcta k odlišnostem, podpora kritického myšlení, přesahy do všech oblastí života, uvádění do společensko-historických souvislostí, to jsou hlavní důvody, proč naši „filmovku“ my i návštěvníci považujeme za love brand. Tyto hodnoty hledáme i u finančních partnerů.

5 Kde je bolavé místo české kultury a jak se to dá změnit?

Osobně dlouhodobě cítím, že velkým problémem české kultury je její nízká cena. Léta, vlastně možná už desetiletí

či staletí je kultura vnímána jako okrajová, zbytečná...V první řadě je potřeba, aby lidé, kteří kulturu tvoří, dali své práci adekvátní cenu. Aby si sami své práce a přínosu pro společnost skutečně vážili. A z této úrovně pak to, co dělají a proč, komunikovali navenek. Jak k divákům, tak k finančním podporovatelům.

6 Kdybyste měla neomezeně času a peněz, čemu byste je věnovala?

Postavila bych wellness lázně pro ženy po celém světě. Lázně, kde by ženy mohly léčit svou bolavou duši i tělo, s nejlepšími terapeuty...zregenerovat se a vrátit se ke spojení s vlastní ženskou silou a láskou. Automaticky se tak

zvedne mnohem větší vnímavost k tvůrčivosti, umění a kráse a obrovský prospěch z toho bude mít mimo jiné i celá oblast kultury.

7 Co byste chtěla, aby se lidem vybavilo, když se řekne kultura?

Přála bych si, aby byla kultura vnímána jako absolutně nezbytná součást lidského vývoje a v tomto duchu aby k ní bylo přístupováno. Jakýkoliv druh umění, který přináší potravu pro duši, se do nás ukládá a kultivuje naši vnímavost, citlivost a smysl pro krásu v nás i kolem nás.

8 Co je to hlavní, co může kultura dát lidem?

Umí nás zastavit, předat naději, spojovat zdánlivě nespojitelné, podpořit intuici a celkově v naší technokratické, racionálně a materiálně založené společnosti podpořit aktivitu pravé mozkové hemisféry a přispět tak k větší vnitřní rovnováze nás i celé společnosti. A to je něco, co z kultury dělá skutečně nedocenitelnou součást našich životů.

9 Proč by měli lidé letos přijet na Letní filmovou školu v Uherském Hradišti?

Protože bude opět báječná a nezapomenutelná. Všechny naše návštěvníky a hosty si hýčkáme a připravujeme skvělý program i zázemí. Letos nabídneme třeba filmové lahůdky španělského režiséra Pedra Almodóvara, našeho skvělého scenáristy Jana Procházky, filmy italského neorealismu a bohatý doprovodný a odborný program na více než 20 místech po celém Uherském Hradišti.

OTÁZEK RADANA KORENÁ

Od roku 2010 řídí Asociaci českých filmových klubů, z. s., se všemi jejími aktivitami, včetně filmového festivalu Letní filmová škola Uherské Hradiště. Více než 25 let s přáteli organizuje v Kopřivnici projekce Filmového klubu.

UMĚNÍ DAROVAT THE ART OF GIVING

Vychází díky podpoře Ivany a Tomáše Janečkových, Martina Kulíka, Lenky a Roberta Schönfeldových a dalších

Šéfredaktorka: Simona Bagarová
Redakční rada: Lucia Brinzanik, Mirek Čepický, Dagmar Goldmannová, Nora Grundová, Ivana Janečková, Zdeněk Mihalco, Mikoláš Orlický, Lenka Schönfeldová, Marek Šálek
Ilustrace: Eva Chmelová • **Produkce:** Jana Dejmalová, Adéla Vojáčková
www.nadacevia.cz/umenidarovat